

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK
FORUNDERSØKELSE

**Jernfremstillingsplass med
kullgroper**

R36, GUDBRANDSLIE, GROV (7/4) m.fl.
VANG, OPPLAND

Oslo 2006

Gårds-/ bruksnavn Sveen (6/6), Grov (7/4), Bø (8/2), Kasa (9/2) og Strand (10/4)	G.nr./ b.nr. 6/6, 7/4, 8/2, 9/2 og 10/4
Kommune Vang	Fylke Oppland
Saksnavn Gudbrandslie	Kulturminnetype Jernvinneanlegg
Saksnummer (arkivnr. KHM) 05/7598	Tiltakskode/ prosjektkode 760032/420712
Eier/ bruker, adresse Jotunheimen Eiendom as Postboks 1169, Storhamar 2305 Hamar	Tiltakshaver Jotunheimen eiendom
Tidsrom for utgraving 21.- 22. september 2005.	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum UTM 32VMN838577
ØK-kart BM 074-5-2	ØK-koordinater NGO1948 Gauss-K; Akse 2 Bredde: 354678 lengde: -9319
A-nr. 2005/383	C-nr. 55004
ID-nr (Fornminneregisteret) ID: 89623	Negativnr. (UKM) Cf.30155-Cf.30156
Rapport ved: Axel Mjærum	Dato: 13. januar 2006
Saksbehandler: Jan Henning Larsen	Prosjektleder: Jan Henning Larsen

SAMMENDRAG

I perioden fra 21.- 22. september 2005 ble det gjort en forundersøkelse av jernvinneanlegg R36 i Gudbrandslie, Vang, Oppland. Undersøkelsen inngår i et mer omfattende utgravningsprosjekt i forbindelse med etablering av et hyttefelt i Gudbrandslie. Prøvegravningen vil danne grunnlaget for en utgraving av lokaliteten i 2006.

Lokaliteten overflateregistrert og det ble da påvist en mulig tuft (S4003). Fra tidligere var det kjent to kullgroper (S4001 og S4002) samt et slagghaug (S4004) på lokaliteten. Forundersøkelsen indikerte at det var flest spor etter jernproduksjon i anleggets nordvestdel. Denne delen av feltet bør derfor prioriteres ved undersøkelsene i 2006.

Ut over dette ble det tatt ut kullprøver og slaggrøver fra anlegget. To kullprøver er vedartsbestemt til bjørk og ¹⁴C-datert til tidsrommet 1040-1260 e.Kr.

Forsideillustrasjon: Jernvinneanlegg R36. Slagghaugen (S4004) kan ses som en svak forhøyning med bjørketrær midt i bildet. Tuften (S4003) ligger rett bak slagghaugen. Kullgroperne (S4001 og S4002) ligger i hellingen i bakkant av bildet. Bildet er tatt mot SØ av Axel Mjærum.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	4
2. DELTAGERE, TIDSRØM	4
3. UNDERSØKELSEN	4
3.1 Problemstillinger/prioriteringer.....	4
3.2 metode/forløp	4
3.3 Funnmateriale	5
3.4 Strukturer.....	5
3.5 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.....	6
3.5 Datering	6
3.6 Prøver/Analyser	6
4. KONKLUSJON	6
5. LITTERATUR	7
6. VEDLEGG	7
6.1 Prøver av slagg.....	7
6.2 Prøver av kull.....	7
6.2. Tegninger	9
6.2.1 Plantegning av feltet. Målestokk 1:100.....	9
6.2.1 Tegning av overflateprofil av kullgrop S4002 og profiltegninger av prøvestikk 1 fra kullgrop S4002 og Slagghaug S4004. Målestokk 1:10 og 1:20	10
6.3. Fotoliste, Negativnr. Cf. 30155-30156.	11
6.4 Analyser.....	13
6.4.1 Utdrag av vedartsbestemmelse av kullprøver ved Helge I. Høeg	13
6.4.2 Utdrag av dateringsrapport, DF-3923, fra NTNU.....	14
6.5 Kart.....	16
6.5.1 Oversiktskart over Øst-Norge. Utarbeidet av Rune Borvik	16
6.5.2 Kart over Gudbrandslie med R36 avmerket. Utarbeidet av Rune Borvik.....	17
6.5.3 Magnetometerkart av lokaliteten. Målsetokk 1:200. Utarbeidet av Tatjana Smekalova og Sergej Smekalov	18
6.6 Andre vedlegg	19
6.6.1 Rapport fra gjenstanddatabasen	19

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK FORUNDERSØKELSE

R36, GUDBRANDSLIE, SVEEN (6/6), GROV (7/4), BØ (8/2), KASA (9/2) OG STRAND (10/4), VANG, OPPLAND AXEL MJÆRUM

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Prøvegravningen inngår som en del av et toårig utgravningsprosjekt i forbindelse med etablering av et hyttefelt i Gudbrandslie. Resultatene fra forundersøkelsen i 2005 vil danne grunnlaget for en videre utgravning av lokaliteten i 2006. Mer detaljerte opplysninger om bakgrunnen for prosjektet er å finne i rapporter fra anleggene som ble totalundersøkt i 2005 (Mjærums 2006a og 2006b; Tveiten 2006).

2. DELTAGERE, TIDSROM

Forundersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet onsdag 21. september til torsdag 22. september 2005. Etterarbeidet for forundersøkelsen av R36 ble utført sammen med etterarbeidet for utgravningene av lokalitetene R6 og R160 i tidsrommet 26.-30. september 2005, 15.-22. november 2005 og 11. januar-10. februar 2006.

Følgene personale deltok i utgravningen:

Navn	Stilling	Tidsrom	Antall dager
Axel Mjærums	Feltleder	21. sept. – 22. sept. 2005	0,5*
Magnus Helstad	Feltassistent	21. sept. – 22. sept. 2005	1,5*
Til sammen:			2 dager

*) Prøvegravningen på R36 foregikk parallelt med undersøkelser på lokaliteten R6. Oversikten er eksklusiv tiden som ble benyttet på R6.

Til sammen ble det benyttet omkring 2 dagsverk til undersøkelsen. I undersøkelsesperioden var det skyet, med noe regn. Været fikk ingen negative konsekvenser for undersøkelsen.

3. UNDERSØKELSEN

3.1 PROBLEMSTILLINGER/PRIORITERINGER

Det var ønskelig å foreta en prøvegravning på anlegget R36 i 2005 (Larsen 2005). Denne undersøkelsen ble foretatt gjennom en overflateregistrering av anlegget, målinger med magnetometer og innhenting og analyse av trekull. Målsetningen ved prøveundersøkelsen var å sikre et godt grunnlag for planlegging og gjennomføring av en totalgravning i 2006.

3.2 METODE/FORLØP

I forkant av undersøkelsene i 2005 var lokaliteten ryddet for skog og kvist. Dette gjorde at strukturer var langt enklere å påvise enn ved tidligere registrering av anlegget (Eide 2005), og forholdene var dermed gode for å få en oversikt over lokaliteten. Det ble deretter gjort overflatesøk med magnetometer (Gundersen 2006). Resultatene av disse

målingene danner grunnlaget for et magnetometerkart over lokaliteten (vedlagt kart, 5.6.3.).

I forbindelse med prøvegravningen overflaterregistrerte vi lokaliteten. Det ble videre utarbeidet en plantegning av lokaliteten i målestokk 1:100 (se vedlegg 6.2.1), ut fra hva som var synelig uten å avtorve området. Vi avgrenset også slagghaugen S4004 ved hjelp av stikking med jordbor og spade.

I ytterkant av bunnen av kullgropen (S4002) tok vi et prøvestikk på ca 50x30 cm. Prøvestikkets profil ble dokumentert og det ble tatt ut kullprøve (se vedlegg 6.2.2). Den nordøstlige profilen i prøvesticket ble dokumentert og det ble tatt ut en kullprøve herfra (P4001). I tillegg ble det utarbeidet en overflateprofil av kullgropen som viser kullgropens form i overflaten samt prøvestikkets plassering.

I Slagghaug S4004 ble det tatt et prøvestikk på 70x30 cm. Erfaringsmessig er det vanskelig å finne kull i profilene som blir lagt gjennom slagghaugene i området. Derfor ble alle massene fra prøvesticket ble våtsåldet i såld med 4 mm maskevidde. Alt trekullet ble plukket ut fra såldet (P4004). I tillegg ble det plukket ut en prøve av bunnslagg (P4003) og en prøve av renneslagg fra slagghaugen (P4002).

3.3 FUNNMATERIALE

Det ble ikke gjort gjenstandsfunn fra ved prøvegravningen.

3.4 STRUKTURER

Dokumentasjonen av strukturene er ment som et hjelpemiddel for planlegging og gjennomføring av utgravningen i 2006. En nærmere dokumentasjon av anleggselementene ble derfor ikke prioritert. Her følger imidlertid en kort redegjørelse av de påviste strukturene ved prøvegravningene i 2005.

De to kullgropene som var kjent fra registreringen ble gjenfunnet. Den østligste ble navngitt S4001, den vestligste ble navngitt S2002. En slagghaug (S4004) ble gjenfunnet omkring 10 m NV for vollen til kullgrop S4002. Ut fra stikkingen som ble gjort med spade og jordbor antas det at slagghaugen har en diameter på ca 3 m. I prøvesticket var den maksimale tykkelsen på slagglaget ca 9 cm.

Rett SØ for slagghaugen (S4004) ble det påvist to svakt markerte, noe uregelmessige voller (S4003). Vollene hadde en lengde på 4-5 m og en bredde på 0,7-1,5 m. De lå tilnærmet parallelt og orientert Ø-V. Avstranden mellom vollene var 1,1-1,7 m. Ut fra beliggenheten ved slagghaug S4004 og likheten med voller til tufter på andre undersøkte anlegg i området, så antas det at det dreier seg om veggvoller i en blestertuft.

Ved registreringene i 2004 ble det påvist 1x1 m og 0,3 m høy haug med malm og kull kant i kant med kullgrop S4001 (Eide 2005). Denne strukturen ble ikke gjenfunnet ved undersøkelsen i 2005.

3.5 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

Overflateregistreringen og magnetometerundersøkelsene indikerer at hoveddelen av sporene etter jernfremstillingen er samlet innenfor et område på om lag 15x15 m i anleggets nordvestdel. Her ligger kullgropen (S4002) og slagghaugen (S4004). Imellom disse var det spor etter en tuft (S4003). I tillegg viser magnetometerundersøkelsene høye måleverdier i et område samt om lag 10 m sør for slagghaugen S4004 (jf. vedlegg, kart, 5.6.3.). Disse måleverdiene kan ha sammenheng med jernfremstillingen på stedet, og bør undersøkes nærmere i 2006-sesongen. I lokalitetens sørdel, rundt kullgrop S4001, virker det å være færre spor etter jernproduksjon. Det er derfor grunnlag for å nedprioritere området rundt kullgrop S4001 i forbindelse med undersøkelsene i 2006.

3.5 DATERING

I slagghaugen S4004 ble det funnet tappeslagg. I tillegg ble det funnet en del av en mindre bunnskolle. Dette slagget kan knyttes til sjaktovner med sideavtapping av slag. Det antas at denne ovnstypen i hovedsak har blitt benyttet tidsrommet vikingtid-høymiddelalder, men det forekommer også enkelte dateringer av ovnstypen fra merovingertid og senmiddelalder (Larsen 2004). De to kullgropene på anlegget indikerer også at lokaliteten mest trolig skriver seg fra tidsrommet vikingtid-høymiddelalder (Larsen 2004).

Fra forundersøkelsen foreligger det to ¹⁴C-dateringer. Trekull av bjørk fra slagghaugen S4004 har blitt aldersbestemt til 1040-1195 e.Kr. (TUa-5823, vedlegg, analyser, 6.4.2). Trekull fra kullgrop har blitt datert til 1060-1260 e.Kr. (T-18235, vedlegg, analyser, 6.4.2).

Samlet gir de typologiske dateringene et godt grunnlag for å anta at anlegget skriver seg fra vikingtid-middelalder. ¹⁴C-dateringene og indikerer aktivitet i middelalder.

3.6 PRØVER/ANALYSER

Det ble samlet inn to slaggrøver og to kullprøver fra R36. En av disse (C55004/1, P3) har blitt oversendt metallurg, Prof. em. Arne Espelund ved NTNU for metallurgisk analysing. Espelund vil utarbeide en egen rapport om de metallurgiske analysene fra Gudbrandslie.

Det foreligger vedartsbestemmelse av de to trekullprøvene fra lokaliteten. Begge prøvene er bestemt til bjørk (*Betula*) av botaniker Helge I. Høeg (vedlegg, analyser 6.4.1).

4. KONKLUSJON

I perioden fra 21.- 22. september 2005 ble det gjort en forundersøkelse av jernvinneanlegg R36 i Gudbrandslie, Vang, Oppland. Undersøkelsen inngår i et mer omfattende utgravningsprosjekt i forbindelse med etablering av et hyttefelt i Gudbrandslie. Prøvegravningen vil danne grunnlaget for en utgravning av lokaliteten i 2006.

Lokaliteten overflateregistrert og det ble da påvist en mulig tuft (S4003). Fra tidligere var det kjent to kullgroper (S4001 og S4002) samt et slagghaug (S4004), på lokaliteten. Forundersøkelsen indikerte at det var flest spor etter jernproduksjon i anleggets nordvestdel. Denne delen av feltet bør derfor prioriteres ved undersøkelsene i 2006.

Ut over dette ble det tatt ut kullprøver og slaggrøver fra anlegget. To kullprøver er vedartsbestemt til bjørk og ¹⁴C-datert til tidsrommet 1040-1260 e.Kr.

5. LITTERATUR

- Eide, Mildri Een 2005: *Rapport fra registrering av automatisk freda kulturminner i Børrelia og Gudbrandslia, september og oktober 2004*. Fagenhet for kulturvern, Oppland fylkeskommune, Lillehammer.
- Larsen, Jan Henning 2004: Jernvinna på Østlandet i yngre jernalder og middelalder – noen kronologiske problemer. *Viking*. Bind LXVII, s. 139-170.
- Larsen, Jan Henning 2005: Prosjektplan. *Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner 3 jernvinneanlegg, 30 kullgroper. Reguleringsplan for Gudbrandslie. Sveen 6/6, Grov 7/4, Bø 8/2, Kasa 9/2, Strand 10/4, Vang kommune, Oppland*. Top.ark.
- Mjærum, Axel 2006a: *Rapport. Arkeologisk utgravning. Jernframstillingsplass med kullgroper. R160, Gudbrandslie, Grov (7/4) m.fl., Vang, Oppland. In prep.*
- Mjærum, Axel 2006b: *Rapport. Arkeologisk utgravning. Jernframstillingsplass med kullgrop. R6, Gudbrandslie, Grov (7/4) m.fl., Vang, Oppland. In prep.*
- Tveiten, Ole 2006: *Rapport. Arkeologisk utgravning. Jernframstillingplass med kullgroper. R31, Gudbrandslie, Grov (7/4) m.fl., Vang, Oppland. In prep.*

6. VEDLEGG

6.1 PRØVER AV SLAGG

Mus-eumsnr	Unr	Funnr i felt	Struktur-nr	Kontekst	Prøve-type	Beskrivelse	Vekt	Annet
C55004	2	P4003	S4003	Slaggutkast. Tatt ut fra såldede masser fra prøvestikk 2	slag	Prøve av slag fra slaggutkast. En del av bitene kan defineres som tappeslag (jf. Narmo 1996:83-84).	872	Oversendt for metallurgisk analyse
C55004	3	P4004	S4004	Slaggutkast. Tatt ut fra såldede masser fra prøvestikk 2	slag	Del av bunnskolle. Slagget svarer til beskrivelse av slag storknet i bunn av sjaktovner med slaggtapping (Narmo 1996:86).	554	

6.2 PRØVER AV KULL

Mus-eumsnr	Unr	Funnr i felt	Struktur-nr	Kontekst	Prøve-type	Beskrivelse	Vekt	NTNU-Lab.nr.	¹⁴ C-alder før nåtid	Kalibrert alder
C55004	1	P4001	S4001	Tatt fra profil ved prøvestikk i kullag i bunn av kullgrop	kull	40 biter bestemt, alt til bjørk (Betula).	26,9	DF-3923, T-18235	860±40 BP	1060-1260 calAD

R36, Gudbrandslie. Sveen (6/6), Grov (7/4), Bø (8/2), Kasa (9/2)
og Strand (10/4), Vang, Oppland.

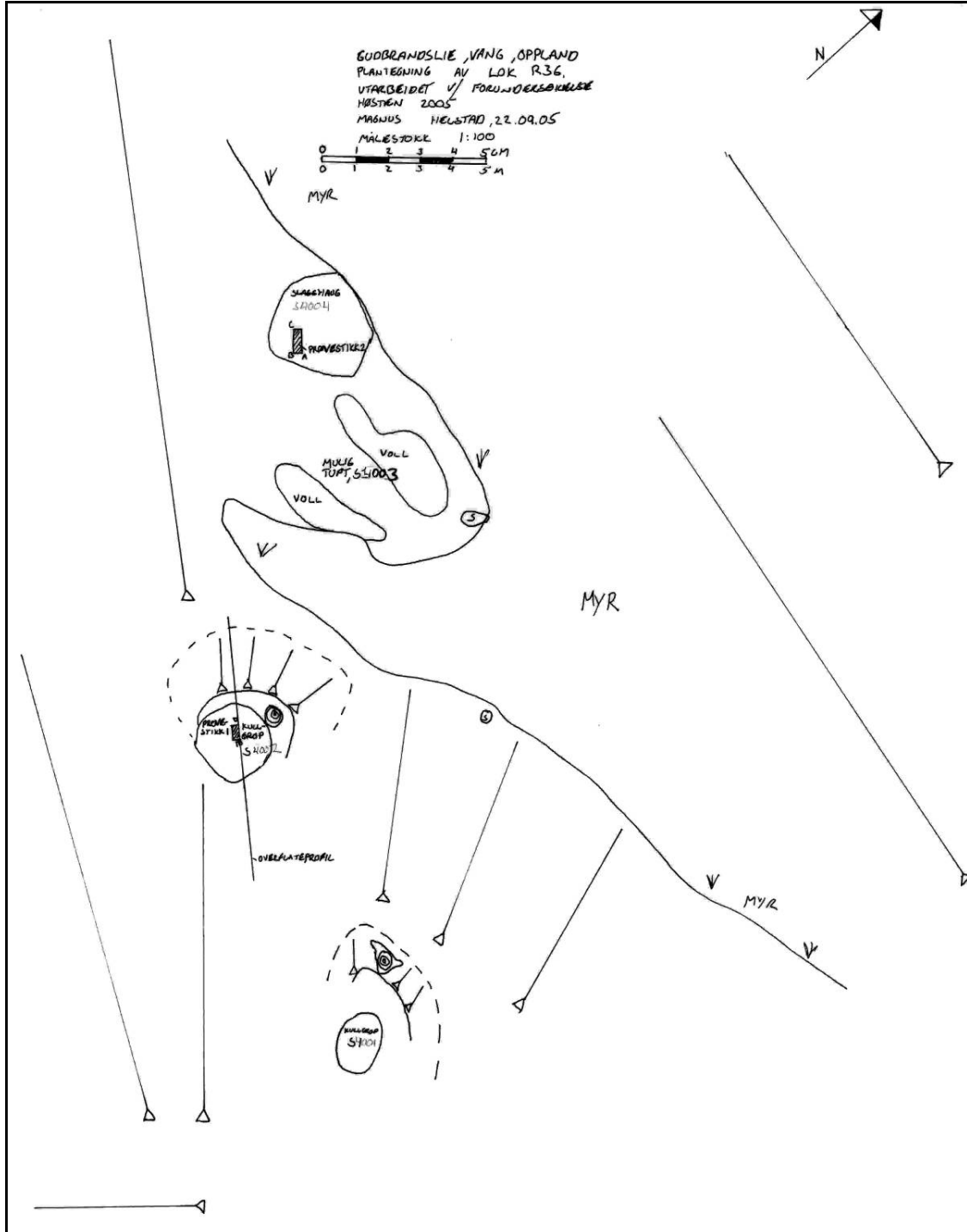
Saksnr. 05/7598

Museumsnr	Unr	Funnr i felt	Struktur-nr	Kontekst	Prøve-type	Beskrivelse	Vekt	NTNU-Lab.nr.	¹⁴ C-alder før nåtid	Kalibrert alder
C55004	4	P4002	S4004	Slaggutkast.	kull	28 biter bestemt, alt til furu (Pinus).	0,9	DF-3923, TUa-5823	910±40 BP	1040-1195 cal AD

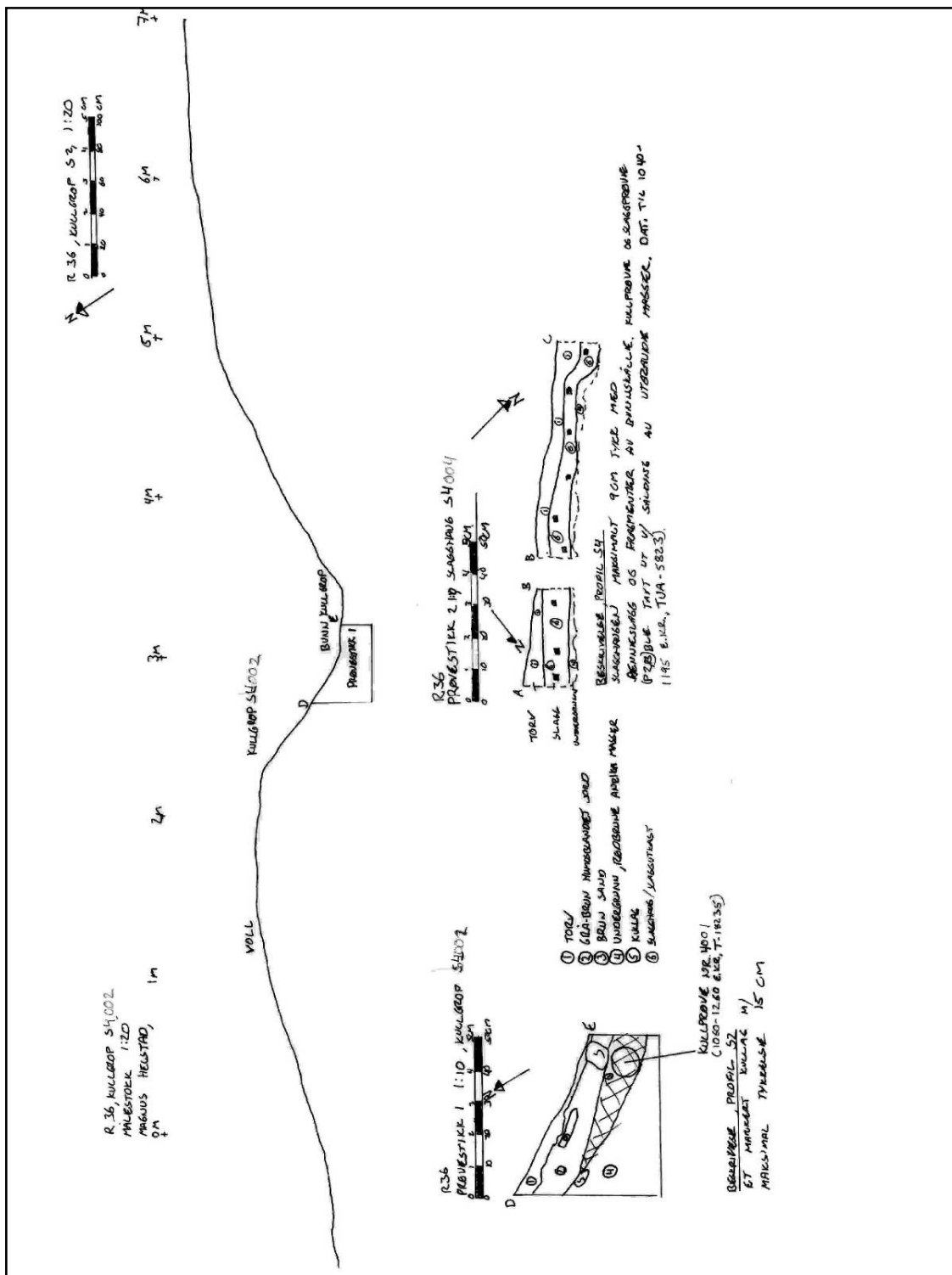

6.2. TEGNINGER

6.2.1 PLANTEGNING AV FELTET. MÅLESTOKK 1:100

6.2.1 TEGNING AV OVERFLATEPROFIL AV KULLGROP S4002 OG PROFILTEGNINGER AV PRØVESTIKK 1 FRA KULLGROP S4002 OG SLAGGHAUG S4004. MÅLESTOKK 1:10 OG 1:20

6.3. FOTOLISTE, NEGATIVNR. **CF. 30155-30156.**

Prøvegravningen av R36 ble gjennomført samtidig med utgravning av lokalitet R6. Det gjøres oppmerksom på at kun enkelte av bildene i fotolisten er fra lokalitet R36.

Film 13 Cf.30155 Bildnr.	Lok- alitet -navn	Struk- tur	Beskrivelse	Ret- ning mot	Fotograf
1			Indexbilde, film 13	-	Kristina Steen (KS)
2	R6	S3001	Tuft. Bilde plan. Ferdig flategravd	N	Axel Mjær- um (AM)
3	R6	S3001	Tuft. Bilde plan. Ferdig flategravd	N	Axel Mjær- um (AM)
4	R6	S3022	Grøft med slagg, plan	N	AM
5	R6	S3022	Grøft med slagg, plan	N	AM
6	R6	S3002	Profil, SN 3004	N	KS
7	R6	S3002	Profil, SN 3004	N	KS
8			Ikke fremkalt		
9	R6	S3022	Tappeslagg i S3022 (P3040, slaggprøve)	Ø	Magnus Hel- stad (MH)
10	R6	S3022	Formgravd tømt grøft med slagg	Ø	MH
11	R6	S3022	Formgravd tømt grøft med slagg	S	MH
12	R36	S4001	Kullgrop, plan, oversikt	Ø	AM
13	R36	S4001	Kullgrop, plan, nærbilde, bunn	Ø	AM
14	R36	S4002	Kullgrop, plan, nærbilde, bunn	Ø	AM
15	R36	S4002	Kullgrop, plan, oversikt	N	AM
16	R36	S4003	Mulig tuftområde	N	AM
17	R36	S4004	Slagghaug.Område med mulig tuft i bakkant	S	AM
18	R6	S3002	Kullgrop, kullag, plan	N	KS
19	R6	S3002	Kullgrop, kullag, plan	N	KS
20	R6	S3002	Kullgrop, kullag, plan	N	KS
21	R6	S3002	Kullgrop, kullag, plan	N	KS
22	R6	S3002	Kullgrop, profil av kullag, SN3004	N	KS
23	R6	S3002	Kullgrop, profil av kullag, SN3004	N	KS
24	R6	S3002	Kullgrop, profil av kullag, SN3004	N	KS
25	R6	S3002	Kullgrop, profil av kullag, SN3004	N	KS
26	R6	S3001	Oversikt profil SN3005 av tuft	SØ	AM
27	R6	S3001	N-del av profil SN3005, N-del tuft	Ø	AM
28	R6	S3001	N-del av profil SN3005, N-del tuft med påfylt lag 3001-3	Ø	AM
29	R6	S3001	Midtdel av profil SN3005 m/ oversikt av tuft	Ø	AM
30	R6	S3001	Midtdel av profil SN3005 m/ nærbilde av tuft	Ø	AM
31	R6	S3022	Midtdel av profil SN3005 m/ nærbilde av grøft m/ slagg S3022	Ø	AM

32	R6	S3001 og S3022	Midtdel/S-del av profil SN3005. Grøft med slagg S3022 t.v., voll til tuft (S3001-2) midt i bildet	Ø	AM
33	R6	S3001	Midtdel/S-del av profil SN3005. Voll til tuft (S3001-2)	Ø	AM
34	R6		S-del SN3005	Ø	AM
35	R6		S-del SN3005, nærbilde av malmkonsentrasjon	N	KS
36	R6		SN3003, rest profilbenk i krysset mellom profilbenkene SN3003 og SN3004	S	AM
Film 14 Cf.30156 Bildenr.	Lok- alitet -navn	Strukt ur	Beskrivelse	Ret- ning mot	Fotograf
1			Indexbilde, film 13	-	MH
2	R36	S4002	Prøvestikk 1, bunn kullgrop	N	MH
3	R36	S4002	Prøvestikk 1, bunn kullgrop	N	MH
4	R36	S4002	Prøvestikk 1, bunn kullgrop	N	MH
5	R36	S4002	Prøvestikk 1, bunn kullgrop	N	MH
6	R36	S4002	Prøvestikk 1, bunn kullgrop	N	MH
7	R36	S4002	Prøvestikk 1, bunn kullgrop	N	MH
8	R36	S4004	Prøvestikk 2, Slagghaug	SV	AM
9	R36	S4004	Prøvestikk 2, Slagghaug , SV-profil	SV	AM
10	R36	S4004	Prøvestikk 2, Slagghaug, SØ-profil	SØ	AM
11-36			Utgår		

6.4 ANALYSER

6.4.1 UTDRAK AV VEDARTSBESTEMMELSE AV KULLPRØVER VED HELGE I. HØEG

1

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 23/10-05.

Til Jan Henning Larsen.

Analyse av 31 kullprøver fra Gudbrandslie, Vang kommune, Oppland.

R 36, P4001, S4002.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 36, P4002, S4004.

Det ble bestemt 28 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2003, S2012.

Det ble bestemt 30 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2005, S2011.

Det ble bestemt 35 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2006, S2010.

Det ble bestemt 15 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2009, S2004.

Det ble bestemt 30 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2010, S2004.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2012, S2008.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 39 Betula (bjerk)
og 1 Pinus (furu).

R 160, P2013, S2004.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2014, S2004.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2015, S2004.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2016, S2008.

Det ble bestemt 40 biter. Alle var Betula (bjerk).

R 160, P2018, S2024.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 39 Betula (bjerk)
og 1 Pinus (furu).

R 160, P2019, S2024.

Det ble bestemt 30 biter. Alle var Betula (bjerk).

R36, Gudbrandslie. Sveen (6/6), Grov (7/4), Bø (8/2), Kasa (9/2)
og Strand (10/4), Vang, Oppland.

Saksnr. 05/7598

6.4.2 UTDRAK AV DATERINGSRAPPORT, DF-3923, FRA NTNU

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Larsen, Jan H.
KHM, Fornminneseksjonen
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3923

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
T-18235	R36, P4001/S4002 Gudbrandslie Vang, Oppland	Treku11 Bjørk	6.0 g	860 ± 65	AD1060-1260	-26.1*

Dato: 21 FEB 2006

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulviksen

8

Universitetets kulturhistoriske museer
Fornminneseksjonen

14

R36, Gudbrandslie. Sveen (6/6), Grov (7/4), Bø (8/2), Kasa (9/2)
og Strand (10/4), Vang, Oppland.

Saksnr. 05/7598

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver:

Larsen, Jan H.
KHM, Fornminneseksjonen
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3923

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder for nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-5823	R36, P4002/S4004 Gudbrandslie Vang, Oppland	Treku11 Bjørk		910 ± 40	AD1040-1195	-26.1*

Dato: 26 APR 2006

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem

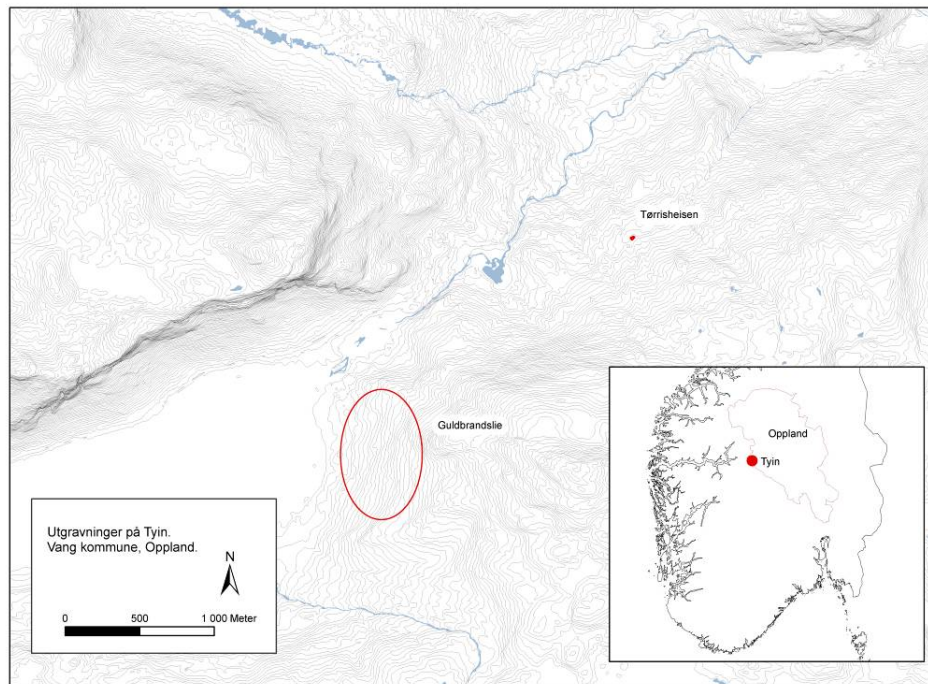

Steinar Gulliksen

Universitetets kulturhistoriske museer
Fornminneseksjonen

6.5 KART

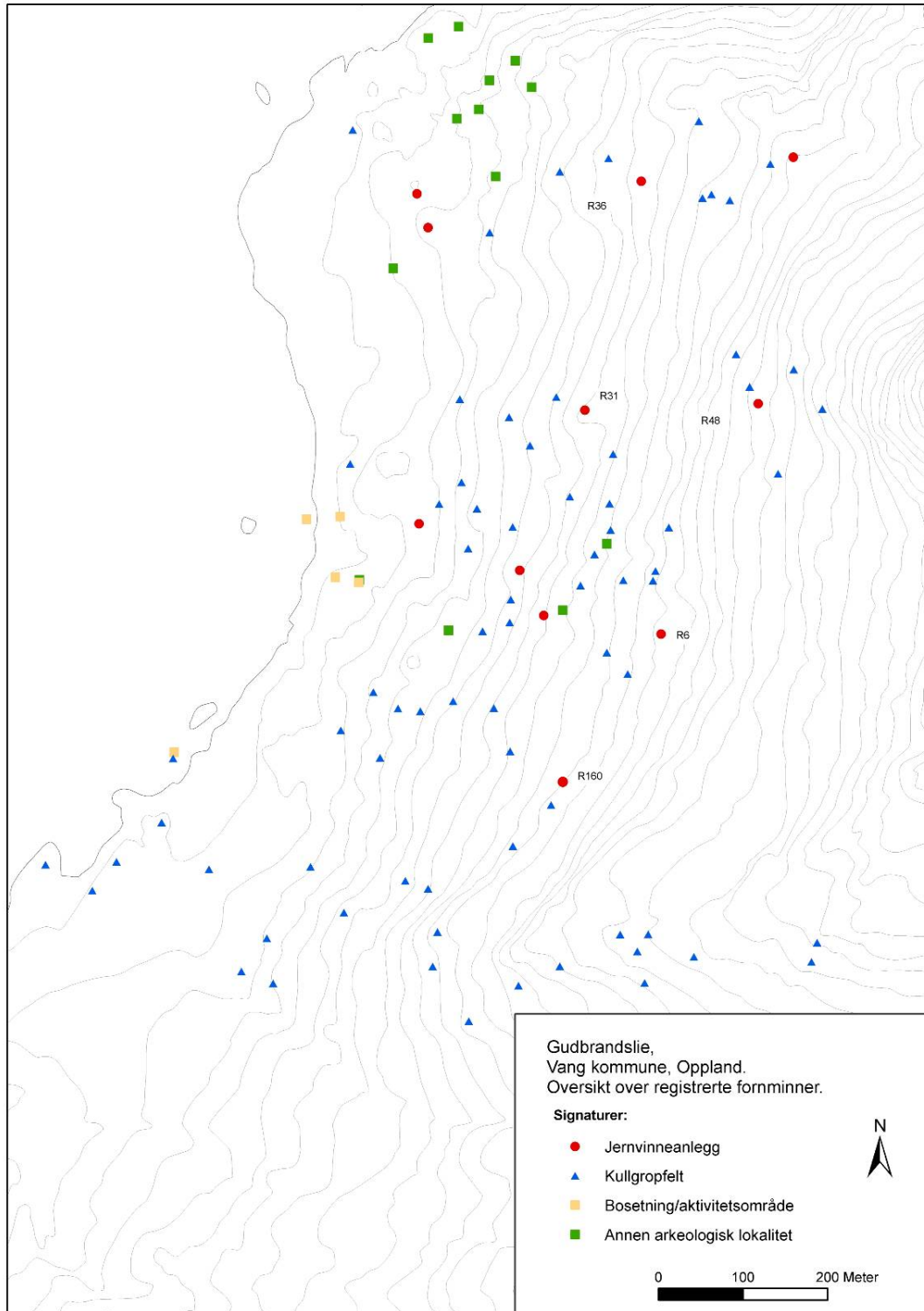
6.5.1 OVERSIKTSKART OVER ØST-NORGE MED UTGRAVINGSOMRÅDET AVMERKET. UTARBEIDET AV RUNE BORVIK

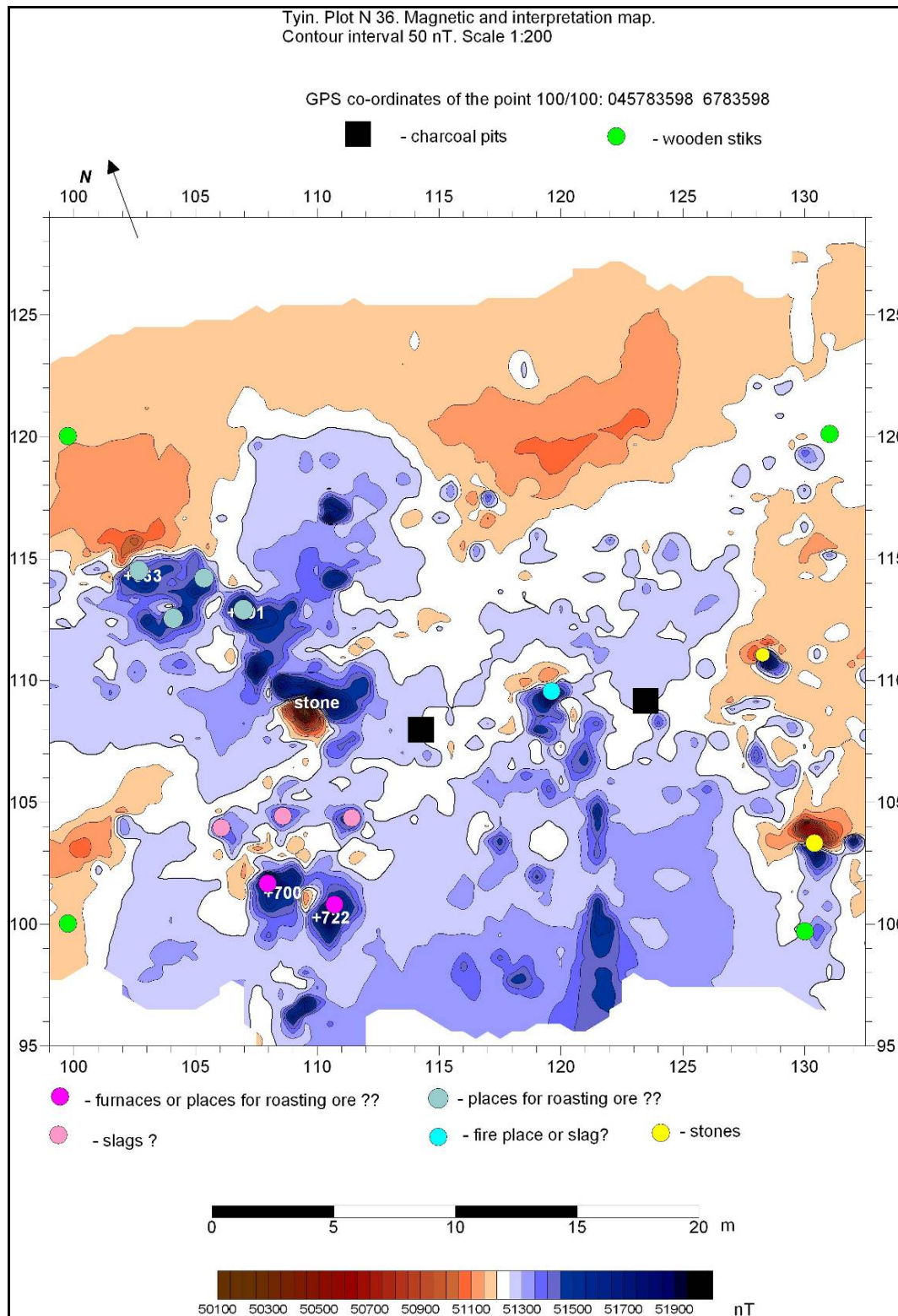
R36, Gudbrandslie. Sveen (6/6), Grov (7/4), Bø (8/2), Kasa (9/2)
og Strand (10/4), Vang, Oppland.

Saksnr. 05/7598

6.5.2 KART OVER GUDBRANDSLIE MED R36 AVMERKET. UTARBEIDET AV RUNE BORVIK

6.5.3 MAGNETOMETERKART AV LOKALITETEN. MÅLSETOKK 1:200. UTARBEIDET AV
TATJANA SMEKALOVA OG SERGEJ SMEKALOV

6.6 ANDRE VEDLEGG

6.6.1 RAPPORT FRA GJENSTANDDATABASEN

C55004/1-4

Produksjonsplass fra yngre jernalder til høymiddelalder fra R36, Gudbrandslie på SVEEN (6/6), GROV (7/4), BØ (8/2), KASA (9/2) og STRAND (10 /4), VANG KOMMUNE, OPPLAND.

I perioden fra 21.- 22. september 2005 ble det gjort en forundersøkelse av **jernvinneanlegg R36 (ID89623)** i Gudbrandslie, Vang, Oppland. Undersøkelsen inngår i et mer omfattende utgravningsprosjekt i forbindelse med etablering av et hyttefelt i Gudbrandslie. Prøvegravningen vil danne grunnlaget for en utgravning av lokaliteten i 2006.

Lokaliteten overflateregistrert og det ble da påvist en mulig tuft (S4003). Fra tidligere var det kjent to kullgroper (S4001 og S4002) samt et slagghaug (S4004) på lokaliteten. Forundersøkelsen indikerte at det var flest spor etter jernproduksjon i anleggets nordvestdel. Denne delen av feltet bør derfor prioriteres ved undersøkelsene i 2006.

Ut over dette ble det tatt ut kullprøver og slaggrøper fra anlegget. To kullprøver er vedartsbestemt til bjørk (jf. vedartsbestemmelse ved Høeg 23. okt. 2005) og 14C-datert til tidsrommet 1040-1260 e.Kr (jf. dateringsrapport fra NTNU, DF-3923)

Kullgrop S4002

1) **Prøve** av **kull**, vekt:26,9g. 40 biter bestemt, alt til bjørk (Betula). Prøven er datert til 860±65BP, 1060-1260 calAD (T-18235). Fra profil av prøvestikk 1 i milebunn.

Slagghaug S4004

2) **Slagg**, vekt 872g. Prøve av slagg fra slaggutkast. En del av bitene kan defineres som tappeslagg (jf. Narmo 1996:83-84). Tatt ut fra såldede masser fra prøvestikk 2.

3) **Slagg**, vekt 554g. Del av bunnskolle. Slagget svarer til beskrivelse av slagg størknet i bunn av sjaktovner med slaggtapping (Narmo 1996:86). Tatt ut fra såldede masser fra prøvestikk 2.

4) **Prøve** av **kull**, vekt 0,9g. 28 biter bestemt, alt til bjørk (Betula). Prøven er datert til 910±40BP, 1040-1195 calAD (TUa-5823). Tatt ut fra såldede masser fra prøvestikk 2.

Orienteringsoppgave: Jernvinneanlegget ligger i en svakt N-vendt helling, S for en et større myrdrag. En Ø-V-orientert dreneringsgrøft er lagt gjennom dette myrområdet og passerer anlegget rett sør for slagghaug S4004. En nyetablert hyttevei ligger 10-20 m SØ for anlegget. R36 ligger ca 84 m VNV (290°) for det sørligste punktet i eiendomsgrensen mellom hyttetomt med g.nr/b.nr 7/210 og 7/212.

Kartreferanse: ØK, BM 074-5-2 Projeksjon: NGO1948 Gauss-K; Akse 3 N: 354678.429, Ø: -9072.900.

R36, Gudbrandslie. Sveen (6/6), Grov (7/4), Bø (8/2), Kasa (9/2)
og Strand (10/4), Vang, Oppland.

Saksnr. 05/7598

Litteratur:

Mjærum, Axel 2006: *Rapport. Arkeologisk forundersøkelse. Jernfremstillingsplass med kullgroper. R36, Gudbrandslie, Grov (7/4) og Strand (10/4), Vang, Oppland*, datert 13.01.2006, top ark.

Narmo, Lars Erik 1996: *Jernvinna i Valdres og Gausdal - Et fragment av middelalderens økonomi*. Varia 38. Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen.

